

Minister van LNV
T.a.v. de heer Dr. C.P.Veerman
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

uw brief van:
uw kenmerk:
inlichtingen: H.Keijzers
doorkiesnummer: 0495-575258
dictaat: HW/dirII/prorail01
ons kenmerk: Dir 2

Weert, 19 AUG. 2005

Onderwerp: werkzaamheden spoorvak
Bijlage(n): 2

Excellentie,

Hierbij vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Strukton Railinfra is voornemens, in opdracht van Prorail, werkzaamheden te gaan verrichten aan een gedeelte van de spoorbaan Weert-Budel tussen km 55.500 en 62.250. Deze werkzaamheden bestaan onder meer uit het slopen en bouwen van spoor, ontgraven en aflossen van ballastbed, aanbrengen/verdichten onderlaag. Hierbij wordt gebruik gemaakt van diverse machines zoals slijptol, hydraulische kraan, trilwals, hydraulische graafmachine en werktrein. Het is de bedoeling om op maandag 22 augustus te gaan starten met deze werkzaamheden.

Zoals zeer recent is gebleken is de achterliggende gedachte van deze vernieuwing van een baanvak om een Belgische cargovervoerder vanaf oktober in de gelegenheid te stellen dit gedeelte te gebruiken en aan te sluiten op het spoortraject Weert-Roermond. Er zal dan sprake zijn van een aanzienlijke verveelvoudiging van het aantal treinen dat van dit gedeelte van de spoorlijn gebruik maakt. Tevens wordt op deze manier feitelijk een aanvang gemaakt met het tijdelijk in gebruik nemen van de IJzeren Rijn, waartoe het betreffende spoorvak behoort.

Het betreffende gedeelte van de spoorlijn, dat zich uitstrekt over de gemeentes Cranendonck en Weert, is tevens gelegen in het gebied Weerter en Budelerbergen, zijnde een aangewezen gebied op grond van de Vogelrichtlijn en ook in het kader van de Habitatrichtlijn ligt aanwijzing in het verschiet. De importantie van het gebied Weerter en Budelerbergen uit oogpunt van flora en fauna is daarmee ombetwist.

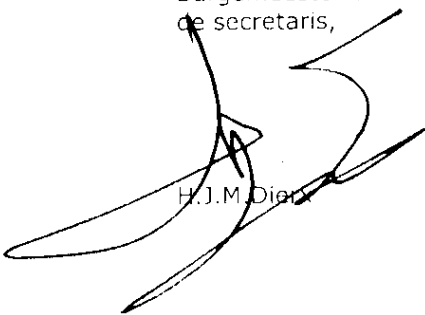
Voor zover dezerzijds bekend is voor de voorgenomen werkzaamheden door Uw ministerie geen ontheffing als bedoeld in de Flora- en Faunawet (eventueel Vogelrichtlijn) verleend, sterker nog niet eens aangevraagd. Gezien de in het betreffende gebied voorkomende dieren en beplanting is een dergelijke ontheffing ons inziens onontkoombaar gezien de te verrichten werkzaamheden en de gevolgen hiervan voor flora en fauna in relatie tot de verbodsbepalingen uit de Flora- en Faunawet. Voor een verdere specificering inzake voorkomende flora en fauna mogen wij verwijzen naar het als bijlage bijgevoegde

aanwijzingsbesluit tot Vogelrichtlijngebied (bijlage 1) alsmede een pagina uit de MER betreffende de IJzeren Rijn (bijlage 2).

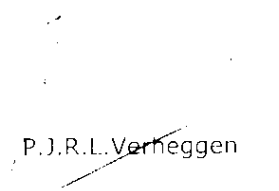
Nu uit contacten met ProRail is gebleken dat zij geenszins voornemens zijn de beoogde werkzaamheden op te schorten totdat aan alle wettelijke bepalingen is voldaan, waaronder de benodigde ontheffing Flora- en Faunawet, verzoeken wij U als bevoegd gezag in deze onverwijld ProRail/Strukton er van in kennis te stellen dat het starten van de werkzaamheden zonder te beschikken over de benodigde ontheffing niet is toegestaan en, indien op maandag 22 augustus a.s. mocht blijken dat hieraan geen gevolg wordt gegeven, er bij ProRail op aan te dringen dat de werkzaamheden onmiddellijk worden stilgelegd.

In afwachting van uw spoedige reactie.

Burgemeester en wethouders van Weert,
de secretaris, de loco-burgemeester,

H.J.M. Dierck

P.J.R.L. Verheggen

C.C. bureau Laser, AID, directeur regio Zuid.

Code	Gebied	Zeldzaamheid	Diversiteit	Onvervangbaarheid	Gemiddelde waarde
W1	Boswachterij Leende / Bossen bij Waukel	2	3	3	2,7
W2	De Pan	2	2	3	2,3
W3	Wierter- en Budderbergen en omgeving	3	3	3	3
W4	Moesepeel, Kootspeel, Roeventerpeel en Leukerbeek	2	3	2	2,3
W5	Houtsoerg	3	2	2	2,3
W6	Tungelroische Beek	3	3	3	3
WA1	Waardevol agrarisch gebied	3	3	2	2,7

Tabel 4.8.3: Partijlijke waardering van gebieden op basis van aanwezige flora en fauna

broeden. De groene specht, geelgors en patrijs zijn hier nogal eens broedend aangetroffen. In tabel 4.8.3 is de waardering per gebied weergegeven.

De onderscheiden waardevolle gebieden worden hierna in het kort getypeerd.

Huidige situatie waardevolle gebieden

Boswachterij Leende / Bossen bij Waukel W1

Dit gebied heeft de status van kerngebied CHS, multifunctioneel bos PEHS en multifunctioneel bos en bestaat uit gevaneerde natte en droge loof- en naaldbossen.

Hugterheide W2

Dit gebied heeft de status van kerngebied EHS, multifunctioneel bos PEHS en multifunctioneel bos. De Hugterheide bestaat uit reliëfrijk naaldbos en enkele randbouwendaves.

Wierter- en Budderbergen W3

Dit gebied heeft de status van Vogelrichtinggebied, Habitatrichtinggebied, kerngebied EHS, kerngebied PEHS, natuurgebied PEHS, multifunctioneel bos PEHS, ontwikkelingszone PEHS, bestaand natuurgebied, multifunctioneel bos en beheersgebied.

Binnen het gebied wisselen droge heide, natte heide, stuitzand, venen en bos elkaar af. Wat betreft flora is het gebied om de volgende redenen interessant.

- waardevolle venen met Rode Lijstsoorten als waterdriepblad, gage en rondbladig wintergroen;
- groeiplaatsen voor Rode Lijstsoorten van het vochtige, voedselarme milieutype zoals gage, liggende vleugelbesoem, stekelebram, gewone orchis en koksingentiaan op de spoorbermen aan de postzijde;
- de Rode Lijstsoorten gageaan, wilde en oranje blauwe moeraswolkraai, kleinste ege schop en moerstrakteblad in de veldzone van de Zuid-Wilmsvaart op de Buisdijverheide.

Het gebied is wat betreft vogels met name interessant om de volgende redenen:

- in zijn geheel is het een broedgebied voor de Rode Lijstsoorten woudaapje, nachtzwaluw, geoorde tuut, roodborsttapuit, roerdomp, groene specht, kuifleeuwerik, patrijs, roodborsttapuit en geelgors en snor;
 - in het Brabantse deel ten zuiden van de spoorlijn broeden zeldzame water- en moerasvogels zoals geoorde tuut, dodaars, roerdomp, zomertaling, porseleinhoen, baardmanneje en ijsvogel;
 - voor de boomleeuwerik is het één van de vijf belangrijkste Nederlandse broedgebieden (lijst 4.8.26j);
- In het agrarisch gebied aan de westzijde zijn weide- en struweelvogels zoals grutto, tureluur, roodborsttapuit en geelgors aangetroffen.

Ten zuiden van het historisch trace zijn de volgende bijzondere amfibieën aangetroffen: vinpootsalamander, kamsalamander en heikikker.

Moesepeel, Kootspeel, Roeventerpeel en Leukerbeek W4

Dit gebied heeft de status van natuurontwikkelingsgebied EHS, natuurgebied PEHS, ontwikkelingszone PEHS bestaand natuurgebied, multifunctioneel bos, reservaatgebied, beheersgebied.

De Moesepeel is een circa 90 ha groot ven, dat grotendeels is dichtgegroeid met het en wigen- en elzenbos. Ten oosten ervan stroomt, begeleid door loofbos, de ingekanaliseerde Leukerbeek. De Kootspeel en de Roeventerpeel liggen ten noorden van de Moesepeel. De Kootspeel bestaat uit sterk verdroogde moeras en wigen, elzenooslag en Roeventerpeel uit loofbos met open water.

In het gebied komen de volgende plantensoorten voor: in gage, drede waterpest en watersardel. Het gebied wordt gekenmerkt door een grote vlinderdiversiteit.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Directie Natuurbeheer

N/2000/343

24 maart 2000

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op artikel 27, eerste lid¹, van de Natuurbeschermingswet 1998²;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) wordt aangewezen:

het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Weerter- en Budelerbergen**.

2. De aanwijzing, bedoeld in het eerste lid, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uit maakt van dit besluit.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst. De kaart en de nota van toelichting worden ter inzage gelegd in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te Den Haag en in het kantoor van de Directie Zuid van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, gevestigd in Eindhoven. Tervisielegging vindt tevens plaats in het provinciehuis van de provincie Noord-Brabant, te 's-Hertogenbosch en in het provinciehuis van de provincie Limburg, te Maastricht.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ

G.H. Faber

Een belanghebbende kan tegen dit besluit een met redenen omkleed bezwaarschrift indienen bij de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Als een bezwaarschrift¹ wordt ingediend, moet dit binnen 6 weken na bekendmaking van dit besluit in de Staatscourant worden gezonden aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, afdeling Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Nota van toelichting bij de aanwijzing van Weerter- en Budelerbergen als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, hierna te noemen Vogelrichtlijn

1. Inleiding

Het als speciale beschermingszone (hierna: sbz) aan te wijzen gebied Weerter- en Budelerbergen ligt in de provincies Noord-Brabant en Limburg, en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Cranendonck (Noord-Brabant), Nederweert en Weert (Limburg). Het gebied bestaat uit verschillende deelgebieden waaronder stuifzanden, bossen, moerassen, hoogvenen, beekdal, grasland en akkergrond. Tevens zijn nog enkele 'pingo-ruïnes' aanwezig. Deze gebieden vormen een groot aaneengesloten geheel. De sbz beslaat een oppervlakte van ca. 3500 ha. Grote delen van het gebied zijn in eigendom en beheer bij de Vereniging Natuurmonumenten, de Stichting 'Het Noord-Brabants Landschap', de Stichting 'Het Limburgs Landschap' en particulieren.

In deze toelichting zal achtereenvolgens worden ingegaan op de verplichtingen en criteria voor aanwijzing, de gebiedsbeschrijving en de begrenzing, de vogelkundige waarden, het beleid en beheer, andere gebruiksfuncties en de gevolgen van de aanwijzing.

2. Verplichtingen Vogelrichtlijn en criteria voor aanwijzing

2.1 Algemene doelstelling van de richtlijn

De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is. In de overwegingen van de Vogelrichtlijn wordt vermeld dat een groot aantal in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Gemeenschap een achteruitgang van hun populatie vertoont. Dit werd beschouwd als een ernstige bedreiging voor het behoud van het natuurlijk milieu. De Vogelrichtlijn is mede tot stand gekomen omdat deze vogelsoorten voor het overgrote deel trekvogels zijn. Dergelijke soorten vormen een gemeenschappelijk erfgoed; een doeltreffende bescherming van deze vogels vereist een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de lidstaten van de Europese Unie¹.

2.2 Aanwijzing sbz's

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat de verplichting tot het aanwijzen van sbz's. Deze worden aangewezen voor de zeldzame, kwetsbare of anderszins bedreigde soorten die zijn opgenomen in Bijlage I² van de Vogelrichtlijn. De lidstaten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten "meest geschikte" gebieden aan. Soortgelijke maatregelen worden genomen ten aanzien van geregeld voorkomende trekvogels. Daarbij wordt rekening gehouden met de beschermingsbehoeften ten aanzien van hun broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in hun trekzones. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis.

¹ HvJ EG 21 juli 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, Jurispr. blz. 1-3305, punt 23
² Laatsteijk aangepast op 29 juli 1997, Richtlijn van de Commissie 97.49/EEG, Pb EG L 223, 13.8.97

2.3 Criteria voor aanwijzing sbz's

Voor de selectie van gebieden zijn de volgende criteria gehanteerd.

Een gebied komt voor aanwijzing in aanmerking indien geregeld minstens 1% van een biogeografische populatie van een soort of ondersoort van een (trekkende) watervogel in het gebied aanwezig is en/of indien het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste gebieden in Nederland voor een vogelsoort van Bijlage I van de Vogelrichtlijn.

Geselecteerd zijn de vijf gebieden met de hoogste gemiddelde aantallen van een Bijlage I-soort, tenzij in het desbetreffende gebied minder dan 1% van de Nederlandse broedpopulatie voorkomt en/of ook minder dan 0,1% van de biogeografische populatie. Aanvullend geldt een absolute ondergrens van twee broedparen of 5 individuen. Behalve voor een aantal zeer verspreid levende vogels wordt het gemiddelde aantal vogels berekend over een periode van tenminste drie jaren.

Aan terrestrische gebieden is de aanvullende voorwaarde gesteld dat in het gebied een aaneengesloten natuurgebied van minstens 100 ha met een formele natuurstatus aanwezig dient te zijn (aangewezen onder de Natuurbeschermingswet en/ of in eigendom/ beheer bij Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten of een van de provinciale Landschappen).

De toepassing van het 1% criterium is in overeenstemming met criterium 6 voor de bepaling van watergebieden van internationale betekenis zoals aanbevolen door de 7e Bijeenkomst van de Conferentie van Partijen aangesloten bij de Wetlands-Convention³ (Rec. VII. 11, San José 1999). Het begrip "geregeld minstens 1%" is als volgt gehanteerd: (a) het gemiddeld seizoenmaximum berekend over ten minste drie jaren bedraagt minstens de desbetreffende drempelwaarde of (b) de drempelwaarde wordt in minstens twee van de drie jaren gehaald. In het tweede geval is bij beschikbaarheid van voldoende telgegevens uitgegaan van zes seizoenen⁴.

De toepassing van het criterium van de vijf belangrijkste gebieden is ontleend aan het rapport 'Inventory of important bird areas in the European Community', ook wel aangeduid als 'IBA89 (Grimmett & Gammell 1989)

2.4 Methode van begrenzing

De grenzen van een speciale beschermingszone worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotooppeisen⁵ van de betrokken vogelsoorten.

Hierbij zijn de volgende beperkingen gehanteerd:

1. Voor vogelsoorten voorkomend op de bijlage I geldt dat geregeld tenminste 1% van de Nederlandse broedvogelpopulatie aanwezig moet zijn.
2. Voor trekkende watervogels geldt dat geregeld tenminste 0,1% van de biogeografische populatie in het gebied aanwezig moet zijn.

³ Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels, ook bekend als Wetlands-Convention (1971, 1975, 84; zie ook 1991, 1995, 253) Rec. VII.11, San José 1999

⁴ Biogeografische populaties en 1%-drempelwaarden zijn door Wetlands International gepubliceerd in Waterfowl Population Estimates (2e editie, 1997) op verzoek van de 6e Bijeenkomst van de Conferentie van Partijen (Rec. VI.4, Brisbane 1996). De aangesloten partijen worden opgeroepen deze drempelwaarden te gebruiken bij de aanmelding van wetlands van internationale betekenis onder de Conventie (vgl. art. 4, lid 2 van de Vogelrichtlijn). Het betreft trekkende watervogels die merendeels (met name zwanen, ganzen, eenden, steitlopers, sterns) ook zijn opgenomen in Annex 2 van het Verdrag inzake het behoud van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels (1991, 1996, 285) onder de Conventie van Bonn.

⁵ Biotoopbeschrijvingen van de soorten zijn opgenomen in Bijlage A van deze nota van toelichting.

3. Voor overige trekvogels geldt dat geregeld tenminste 1% van de Nederlandse broedvogelpopulatie in een gebied aanwezig is en dat deze vogels voorts zijn aangemerkt als een Nederlandse Rode Lijst-soort. Het betreft 14 Rode Lijst-soorten die geconcentreerd in het totaal van de aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones voorkomen. Van deze soorten wordt minstens 25% van hun populaties in de speciale beschermingszones beschermd.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.1 Gebiedsbeschrijving

De Weerter- en Budelerbergen liggen in de provincies Noord-Brabant en Limburg tussen de plaatsen Weert (Limburg), Budel-Dorplein en Maarheeze (Noord-Brabant). De Hugterheide in de noordpunt van het gebied is een bosgebied dat voornamelijk bestaat uit grove dennen, en is aangeplant op stuifzand. De stuifzanden zijn nog duidelijk te herkennen in het heuvelachtige terrein. In het noordoostelijke deel van de Hugterheide liggen oude bouwlanden. Het gebied 'In den Vloed' bestaat uit moeras/bosgebied. Het Weerterbos is een zeer oud bosgebied. Van oudsher was het een moerasgebied omgeven door heide en moeras. Nu bestaat het voornamelijk uit naald-, eik-, berk- en populierenbos. Op minder toegankelijke plekken is nog oud loofbos te vinden. Tegen het Hugterbroek aan ligt een open graslandgebied dat behoort bij de Grashut, een gedeeltelijk verpacht landbouwbedrijf. Dit 60 ha. groot weidegebied is een van de weinige open plekken in het besloten bosgebied. In dit gebied is het beekdal van de Oude Graaf gelegen dat in noordelijke richting breed uitwaaiert (Hugterbroek). De Oude Graaf wordt onder andere gevoed door kweilwater. Verder wordt de Oude Graaf gevoed door water afkomstig van de Zuid-Willemsvaart. In het beekdal kwam vroeger plaatselijk hoogveen voor. Het zuidelijke deel van het gebied bestaat een afwisselend patroon van heide, bos en stuifzand. Het deel ten zuiden van de Zuid-Willemsvaart bestaat uit bossen, akkers, graslanden en een nat heideterrein.

3.2 Aanduiding leefgebied

De Weerter- en Budelerbergen zijn aangewezen als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van bossen, heide en zandverstuivingen die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Vogelrichtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een gebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied in de trekzone van een andere trekvogelsoort (art. 4.2). Biotoopbeschrijvingen van de soorten zijn opgenomen in Bijlage A van deze nota van toelichting. De begrenzing van de sbz is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

3.3 Begrenzing

De Weerter- en Budelerbergen zijn gelegen tussen de plaatsen Maarheeze, Budel-Dorplein en Weert. Het aangewezen gebied wordt in het noorden globaal begrensd door de Fazantlaan, De Hommelberg, Koenraadweg en Dertiense Dijk, in het westen en oosten door de overgang van bos naar de cultuurgronden en in het zuiden door de Kempenweg (doch incl. bos en heide van de Diest bezuiden Zuid-Willemsvaart) en de grens van het bedrijfsterrein van de Zinkfabriek bij Budel-Dorplein. De sbz omvat tevens het westelijk deel van het Ringselven met de aangrenzende heideterreinen en het gebied De Hoort. De begrenzing van de sbz is aangegeven op de bij de aanvrijzing behorende kaart.

Daarbij geldt het volgende:

Bestaande bebouwing (incl. erven en tuinen) en verhardingen maken geen deel uit van de sbz. Deze maken geen wezenlijk deel uit van het leefgebied van de genoemde vogelsoorten.

Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de hierboven opgenomen tekst doorslaggevend.

4. Vogelkundige waarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

De Weerter- en Budelerbergen kwalificeren als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, omdat het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor Boomleeuwerik⁶ in Nederland.

Soorten van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art. 4 Brv ^a	Aantal NL ^b	% in 5e ^c	% in sbz ^d	Telperiode	
Boomleeuwerik <i>Lullula arborea</i>	1	Ja	3 100	2,8%	3,2%	1992

(a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende vogels (indien ingevuld met "ja")

(b) Omvang van de Nederlandse broedpopulatie (in paren, indien broedvogels)

(c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

4.2 Andere relevante soorten

Andere broedvogelsoorten van Bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn Nachtzwaluw, Woudaapje en Zwartkopmeeuw. De heide en het moeras zijn verder van belang als broedgebied voor de Roodborsttapuit, Geoorde fuut en Snor (trekvoegels opgenomen in de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten). De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

4.3 Plaatselijke omstandigheden

De Boomleeuwerik heeft zijn zwaartepunt van broedvoorkomen op de heide en zandverstuivingen van de Weerter- en Budelerbergen en De Diest, maar wordt ook plaatselijk aangetroffen in het noordelijk deel van de sbz. De Nachtzwaluw komt verspreid over het totale gebied van de Weerter- en Budelerbergen voor, terwijl de Roodborsttapuit vooral op de Boshoverheide, alsook in het Maarheezerveld, het Weerterbos en in het Hugterbroek wordt aangetroffen.

4.4 Overige vogelsoorten

In het gebied komen verder nog de volgende broedvogels van Bijlage I regelmatig of in relatief kleine aantallen voor: Duinpieper, Roerdomp en IJsvogel.

⁶ De onderstreepte soort is opgenomen in Bijlage I van de Richtlijn (art. 4.1).

5. Beleid en beheer

Beleid en beheer van de Weerter- en Budelerbergen zijn in zijn algemeenheid gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de vogelkundige waarden van het gebied zoals beschreven in paragraaf 3 en 4. Dit betekent onder meer het volgende:

- de Weerter- en Budelerbergen maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (1990). Het beleid in deze gebieden is gericht op het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden.
- In het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) is het beleid m.b.t. de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ruimtelijk verankerd. In het SGR staat het gebied Weerter- en Budelerbergen aangegeven als kerngebied binnen de EHS.
- In het Streekplan Noord-Brabant, vastgesteld op 17 juli 1992, is het gebied Weerter- en Budelerbergen aangeduid als Natuurkerngebied. Het Streekplan Noord- en Midden Limburg, vastgesteld op 16 december 1994, duidt het gebied Weerter- en Budelerbergen aan als Natuurgebied, Multifunctioneel bos en Ecologische ontwikkelingszone. Delen van het gebied zijn in beide streekplannen tevens aangeduid als Militair oefenterrein.
- In het Provinciaal Waterhuishoudingsplan Noord-Brabant 1998-2002 heeft het Brabantse deel van de Weerter- en Budelerbergen grotendeels de aanduiding Deelfunctie water voor de overige Groene Hoofdstructuur gekregen, terwijl aan het zuidelijke deel van de sbz de aanduiding Deelfunctie water voor de landnatuur is gegeven.
- In de Provinciale Milieuverordening Limburg van februari 1994 (laatstelijk bijgesteld februari 1995) is aan de gebieden In den Vloed, Hugterbroek en het Weerterbos de aanduiding Stiltegebied gegeven.
- Het gebied wordt beheerd door Vereniging Natuurmonumenten, het Ministerie van Defensie, de Stichting 'Het Noord-Brabants Landschap' en de Stichting 'Het Limburgs Landschap'. Het bos van de Hugterheide wordt gedund, waardoor een gemengd karakter ontstaat. De graslanden in beheer bij het Limburgs Landschap worden begraasd of gehooïd. Er wordt in het zuidoostelijke deel gewerkt aan grootschalig moerasherstel. De voormalige heidevennen en heideveldjes in het Weerterbos zijn van opslag van struiken en bomen ontdaan. De waterlopen zijn in beheer bij het Waterschap Peel en Maasvallei. Er wordt gestreefd naar meer waterbuffering in het gebied, zoals dat van oorsprong het geval was. Het beheer van de Zuid-Willemsvaart bestaat uit het jaartijks maaien van de rietkragen.

6. Andere gebruiksfuncties in het gebied

6.1 Algemeen

In het aangewezen gebied zijn diverse bestaande functies aanwezig, zoals recreatie, land- en bosbouw, infrastructuur, defensie, jacht en sportvisserij. Voor deze functies geldt dat het huidige gebruik de in het gebied aanwezige vogelkundige waarden niet in de weg heeft gestaan en dus in beginsel, binnen het kader van vigerende wet- en regelgeving, kan worden voortgezet; daar waar beheer en regulier onderhoud worden uitgevoerd mede gericht op de instandhouding en ontwikkeling van vogelkundige waarden heeft dit beheer daaraan een positieve bijdrage geleverd.

6.2 Gebruiksfuncties

De hierna volgende korte opsomming van de verschillende huidige gebruiksfuncties is louter beschrijvend van aard en heeft niet de opzet volledig en uitputtend te zijn.

- *Recreatie*
In het gebied liggen verschillende paden die gebruikt worden door wandelaars, fietsers en ruiters. Op de vennen wordt intensief gevist door recreanten. Er wordt in het gebied gecrosst met motoren. Direct naast het gebied is een bungalowpark gevestigd.
- *Land- en bosbouw*
Ten noorden van de A2 zijn enkele percelen als weiland of als akkerland in gebruik of verpacht. Ook ten zuiden van de Zuid-Willemsvaart zijn er percelen in landbouwkundig gebruik.
- *Infrastructuur*
Het gebied wordt doorsneden door de rijksweg A2 (Weert-Eindhoven) en de spoorlijn Roermond-Eindhoven. In het zuidelijke deel doorsnijdt de spoorlijn van Roermond naar België het gebied. Ook de Zuid-Willemsvaart doorkruist het gebied in oost-westelijke richting. Verder wordt het gebied doorsneden door lokale wegen.
- *Militair gebruik*
De Weerterbergen (915 ha.), Boshoverheide (200 ha.) en de Kruispeel (95 ha.) zijn in gebruik als militair oefenterrein. Er is tevens een schietbaan aanwezig. Op de Kruispeel is een handgranaatbaan. Direct ten westen van het gebied ligt het Luchtvaartterrein Kempen Airport (100.000 vliegbewegingen per jaar). Het militair gebruik wordt beschouwd als bestaand gebruik en kan in beginsel worden gecontinueerd.
- *Jacht*
Er wordt in het gebied gejaagd. De jacht is verhuurd aan verscheidene jachtcombinaties.
- *Sportvisserij*
De visrechten van de Zuid-Willemsvaart zijn verhuurd aan de federatie Midden-Limburg. De visrechten van het Ringelselven zijn verhuurd aan de HSV "Het Ringelselven" te Budel-Dorplein. De visrechten van de Sterkselse Aa en het Sterkselse kanaal zijn verhuurd aan de Vereniging Dommelvisrechten.

7. Gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone

7.1 Rechtsgevolgen in de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn

Het aanwijzen van een gebied als sbz ter uitvoering van de Vogelrichtlijn heeft op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn bepaalde rechtsgevolgen. De belangrijkste artikelen van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn opgesomd in Bijlage B van deze nota van toelichting. In de hiernavolgende paragraaf volgt een korte uiteenzetting, waarna telkens wordt aangegeven op welke wijze de Nederlandse regering invulling geeft aan de Europeesrechtelijke vereisten.

7.2 Korte beschrijving en doorwerking in het nationale rechtsstelsel

I. De Vogelrichtlijn schrijft voor alle onder de bescherming van de Vogelrichtlijn vallende vogelsoorten beschermende maatregelen voor.

De Nederlandse overheid geeft invulling aan de verplichting tot instandhouding van de sbz's door de wijze waarop zij met de belangen van vogels omgaat in de ruimtelijke ordening op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Dit gebeurt door het toekennen van functies aan gebieden waar vogels hun leefgebied in hebben. Op rijksniveau is dat vastgelegd in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van het Structuurschema Groene Ruimte (1995). De in het kader van de Vogelrichtlijn aangewezen gebieden liggen voor het overgrote deel binnen de grenzen van deze Ecologische Hoofdstructuur. In de EHS genieten de natuurwaarden een bijzondere bescherming, die in streek- en bestemmingsplannen haar doorwerking dient te hebben.

Een aantal gebieden geniet bijzondere bescherming, doordat deze gebieden zijn aangewezen als beschermd natuurmonument of staatsnatuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet. In deze gebieden kan met behulp van een beheersplan het beheer worden geregeld met de eigenaar. Bovendien zijn alle schadelijke handelingen vergunningplichtig, zodat op die wijze de voorgeschreven afweging van belangen kan plaatsvinden.

Voorts worden de leefgebieden van vogels beschermd door de wijze waarop in het beheer van bossen en andere natuurgebieden van natuurbeschermingsorganisaties en particulieren rekening wordt gehouden met vogels. Door het sluiten van overeenkomsten met landgebruikers wordt ook nog broedgelegenheid gegeven aan weidevogels en worden overwinterende ganzen en zwanen in de gelegenheid gesteld te foerageren op landbouwgrond.

De overige rechtsgevolgen zijn ontleend aan artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn, dat ook van toepassing is op de speciale beschermingszones Vogelrichtlijn (artikel 7 Habitatrichtlijn).

II. Artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn stelt de verplichting passende maatregelen te treffen om te zorgen dat de kwaliteit van de leefgebieden van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert. Ook mogen er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de speciale beschermingszones zijn aangewezen, voor zover die factoren - gelet op de doelstelling van de Vogelrichtlijn - een significant effect zouden kunnen hebben.

In de aangewezen sbz's zijn diverse bestaande functies aanwezig. Onder bestaand gebruik wordt in ieder geval verstaan het bestendig gebruik op het moment van aanwijzing of het gebruik, gebaseerd op een van overheidswege genomen besluit of verkregen toestemming. Bovendien kunnen in het kader van de Vogelrichtlijn bestaande activiteiten en intensivering van deze activiteiten,

voorzover er geen sprake is van significante verstoring van de in het geding zijnde vogelkundige waarden in het desbetreffende gebied, nu en in de toekomst zonder problemen plaatsvinden. Deze besluitvorming over al of niet significante aantasting van vogelkundige waarden vindt plaats in daarvoor relevante wettelijke kaders.

Voor deze functies geldt dat het huidige gebruik de in het gebied aanwezige vogelkundige waarden niet in de weg heeft gestaan en dus in beginsel, binnen het kader van vigerende wet- en regelgeving, kan worden voortgezet. Daar waar beheer en regulier onderhoud worden uitgevoerd mede gericht op de instandhouding en ontwikkeling van vogelkundige waarden, heeft dit beheer daaraan een positieve bijdrage geleverd. Een aanwijzing als sbz is derhalve nu geen reden om na aanwijzing anders tegen het zodanig gebruik aan te kijken. Een en ander komt anders te liggen, indien op enig moment mocht blijken dat in (een deel van) de sbz toch een vorm van gebruik bestaat die significant nadelige effecten heeft op de op grond van de Vogelrichtlijn te beschermen vogelkundige waarden. In dat geval is de Nederlandse regering conform het gestelde in artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn gehouden passende maatregelen te nemen.

- III. Bij de overige rechtsgevolgen gaat het om procedureregels die moeten worden gehanteerd in het geval dat - in afwijking van de beschermingsvereisten van de vogels en de eisen die aan leefgebieden van vogels gesteld moeten worden - plannen of projecten worden ontwikkeld die mogelijk significante gevolgen hebben voor de speciale beschermingszones (artikel 6, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn).

Het afwegingskader zoals verwoord in artikel 6 Habitatrichtlijn is in soortgelijke bewoordingen terug te vinden in de afweegformules die zijn opgenomen in de Planologische Kernbeslissing Structuurschema Groene Ruimte en de Planologische Kernbeslissing Waddenzee (Kamerstukken II 1992/93, 22605, nrs. 33 en 34) en werkt zo in de besluitvorming omtrent plannen en projecten door. Belangrijke wettelijke kaders daarvoor zijn onder andere de Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Natuurbeschermingswet. Ter verdere ondersteuning wordt op korte termijn een Algemene Maatregel van Bestuur opgesteld waarmee genoemd afwegingskader wordt vastgelegd. Artikel 29 van de Natuurbeschermingswet 1998 biedt de mogelijkheid deze AMvB op te stellen. In de AMvB zal worden opgenomen dat besluitvorming over realisatie van plannen en projecten in en in de nabijheid van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden onderhevig is aan artikel 6, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn.

Bijlage A

Biotoopbeschrijvingen Vogelrichtlijnsoorten

De *Boomleeuwerik* broedt op droge, zandige bodems met een schaarse begroeiing en verspreide opslag van bomen of struiken, en tevens langs de randen van meer gestructureerde vegetaties. De broedbiotoop omvat schrale heidevelden, zandverstuivingen en schrale duinen, en ook kaalslagen en brandvlaktes. Het voorkomen beperkt zich dan ook voornamelijk tot de hoge zandgronden en de duinen. Aantalsschommelingen houden verband met het beschikbaar komen van nieuwe broedgebieden door bijvoorbeeld brand of storm en waarschijnlijk ook met de strengheid van de winters in de overwinteringsgebieden in het zuiden van Europa.

De *Nachtzwaluw* is gebonden aan droge, zandige gebieden zoals randen van zandverstuivingen, zandige heidevelden en duinen met verspreide opslag, open vlaktes ontstaan door kaalslag, storm of brand, hoogvenen en jonge houtaanplant of open bossen. Nachtzwaluwen foerageren in de directe omgeving van het nest in vergelijkbare biotopen en langs bosranden.

De broedbiotoop van het *Woudaapje* omvat met riet omzoomde oevers van zoetwatermeren en plassen, stille bochten van langzaam stromende rivieren, moerassen met open water en overgangen tussen dichte riet- en lisdoddevegetatie en verspreide opslag, zoals oude rivierstangen, kleiputten, visvijvers, laagveenmoerassen en voedselrijke vennen. Tegenwoordig broedt de soort nog maar op een zeer beperkt aantal plaatsen in Nederland, in het laagveengebied en in het zuiden van het land. Het voedsel bestaat uit vis, amfibieën en aquatische insecten, die worden gevangen in ondiep water.

Sinds 1970 broedt de *Zwartkopmeeuw* in toenemend aantal in Nederland, zowel in de kustgebieden als in het binnenland. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in het Deltagebied. Er wordt vooral gebroed op door de mens gecreëerde terreinen zoals eilandjes in zoetwatergebieden in de afgedamde estuaria, en elders ook op slibdepots en opspuitterreinen met relatief korte vegetatie en lage bomen, maar ook in moeras-, duin-, en kweldergebieden. Broedende zwartkopmeeuwen worden vooral aangetroffen in Kokmeeuwenkolonies. Het dieet bestaat vooral uit terrestrische prooien, die gevangen worden in landbouwgebieden (zowel grasland als akkerland). De foerageergebieden kunnen zich op grote afstand van de kolonie bevinden (tot 30 km en afzonderlijk zelfs tot 80 km).

De broedbiotoop van de *Roodborsttapuit* bestaat uit redelijk open gebieden met een ruige vegetatie en verspreide opslag van struiken of bomen, zoals heidevelden, duinen en jonge bosaanplantingen. De soort broedt ook in ruige wegbermen en sloottaluds. Daarnaast vormen kleinschalige, extensief beheerde agrarische gebieden een belangrijk broedbiotoop. Grootschalige en open agrarische gebieden worden echter gemeden. Noodzakelijk voor het voorkomen van de soort is de aanwezigheid van zangposten (bomen, struiken of andere opgaande elementen) en de aanwezigheid van overjarige verdroogde vegetatie voor de nestbouw, ter beschutting, en om te foerageren. Behalve in Zeeuws-Vlaanderen waren er tot voor kort nog maar weinig agrarische gebieden waar de soort stand hield, in tegenstelling tot de meeste natuurreservaten. Vanaf het begin van de jaren negentig is er sprake van een sterke groei van het aantal broedparen in Nederland, zowel in agrarische gebieden als in heide- en duingebieden.

De *Geoorde Fuut* broedt in kleine, ondiepe, productieve zoetwaterplassen met een weelderige begroeiende, redelijk vlakke oever. In Nederland vooral vennen, duinmeren, vloeivelden en ondergelopen gebieden, vooral in Noord-Brabant, Drenthe en het westen van het land. De soort nestelt vaak in de nabijheid van nestelende Kokmeeuwen of andere kolonievogels. In herfst en winter worden vooral zoute en brakke wateren gebruikt. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit insecten, weekdieren en kreeftachtigen. De soort is veel minder dan de Fuut aangewezen op kleine vis.

De broedbiotoop van de *Snor* bestaat uit moerasgebieden met uitgestrekte vegetaties van riet, lisdodde, zegge of galigaan en daarnaast uit grienden, broekbossen en opspuiterreinen. Van belang voor de soort zijn zangposten in de vorm van struiken. Het nest wordt gebouwd in ruige vegetaties op of nabij de bodem, zodat de soort erg gevoelig is voor schommelingen in de waterstand. Snorren foerageren dicht bij de grond op insecten, slakken en kreeftachtigen.

* Habitatrichtlijn

Artikel 6

2. De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.

3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

4. Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-Staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De Lid-Staat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.

Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang worden aangevoerd.

Artikel 7

De uit artikel 6, leden 2, 3 en 4, voortvloeiende verplichtingen komen in de plaats van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, eerste zin, van Richtlijn 79/409/EEG, voor wat betreft de speciale beschermingszones die overeenkomstig artikel 4, lid 1, van die richtlijn zijn aangewezen of bij analogie overeenkomstig artikel 4, lid 2, van die richtlijn zijn erkend, zulks vanaf de datum van toepassing van de onderhavige richtlijn, dan wel vanaf de datum van de aanwijzing of erkenning door een Lid-Staat overeenkomstig Richtlijn 79/409/EEG, indien deze datum later valt.

Bijlage B

Relevante artikelen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn

* Vogelrichtlijn

Artikel 3

1. Met inachtneming van de in artikel 2 genoemde eisen nemen de Lid-Staten alle nodige maatregelen om voor alle in artikel 1 bedoelde vogelsoorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen.

2. Voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden worden in de eerste plaats de volgende maatregelen getroffen :

- a) instelling van beschermingszones;
- b) onderhoud en ruimtelijke ordening overeenkomstig de ecologische eisen van leefgebieden binnen en buiten de beschermingszones;
- c) herstel of weer aanleggen van vernietigde biotopen;
- d) aanleg van biotopen.

Artikel 4

1. Voor de leefgebieden van de in bijlage I vermelde soorten worden speciale beschermingsmaatregelen getroffen, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.

In dat verband wordt gelet op:

- a) soorten die dreigen uit te sterven;
- b) soorten die gevoelig zijn voor bepaalde wijzigingen van het leefgebied;
- c) soorten die als zeldzaam worden beschouwd omdat hun populatie zwak is of omdat zij slechts plaatselijk voorkomen;
- d) andere soorten die vanwege de specifieke kenmerken van hun leefgebied speciale aandacht verdienen.

Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de tendensen en de schommelingen van het populatiepeil.

De Lid-Staten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte gebieden als speciale beschermingszones aan, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, behoeven.

2. De Lid-Staten nemen soortgelijke maatregelen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van het gebied van bescherming in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, ten aanzien van hun broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in hun trekzones. Met het oog hierop besteden de Lid-Staten zelf bijzondere aandacht aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis.